

Lieta C-407/21

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2021. gada 2. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Conseil d'État (Valsts padome, Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 1. jūlijs

Prasītājas:

Union fédérale des consommateurs – Que choisir (UFC – Que choisir)

Consommation, logement et cadre de vie (CLCV)

Atbildētāji:

Ministru prezidents

Ministre de l'Économie, des Finances et de la Relance
[ekonomikas, finanšu un ekonomikas atveseļošanas ministrs]

CONSEIL D'ÉTAT [Valsts padome],

[..]

UNION FEDERALE DES

CONSOMMATEURS – QUE CHOISIR [Patērētāju tiesību aizsardzības federālā apvienība – Ko izvēlēties]

un citi

Conseil d'État [Valsts padome], lemjot tiesvedībā

[..]

2021. gada 1. jūlija nolēmums

Ņemot vērā šādu procedūru:

Ar prasības pieteikumu, papildu rakstu un replikas rakstu, kas *Conseil d'État* (Valsts padome) Strīdu izskatīšanas sekretariātā reģistrēti 2020. gada 7. jūlijā, 20. jūlijā un 14. decembrī, *Union fédérale des consommateurs – Que choisir* un *Confédération consommation logement cadre de vie* (Patēriņa, mājokļa un dzīves veida konfederācija) lūdz *Conseil d'État* (Valsts padomi):

1) Pilnvaru pārsniegšanas dēļ atcelt 2020. gada 25. marta Rīkojumu Nr. 2020-315 par atsevišķu tūrisma ceļojumu un uzturēšanās līgumu atcelšanas nenovēršamu vai ārkārtas apstākļu vai nepārvaramas varas gadījumā finanšu nosacījumiem, kā arī Juridiskās un administratīvās informācijas direkcijas 2020. gada 31. marta publikāciju “Koronavīruss: kādas ir jūsu tiesības brīvdienu atcelšanas gadījumā?”, Konkurences, patēriņa un krāpšanas apkarošanas ģenerāldirektorāta 2020. gada 7. aprīļa “Jautājumus un atbildes” ar nosaukumu “Jauni noteikumi par atlīdzināšanu tūrisma nozarē” un Ekonomikas un finanšu ministrijas un Valsts ieņēmumu ministrijas Juridisko lietu direkcijas 2020. gada 9. aprīļa vēstuli;

[..]

Tās norāda, ka:

- ar to apstrīdētajiem lēmumiem tiekot pārkāpti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2302 (2015. gada 25. novembris) par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004, Direktīvu 2011/83/ES un atceļ Padomes Direktīvu 90/314/EEK, 12. panta noteikumi, ciktāl ar tiem komplekso ceļojumu uzņēmumiem vai mazumtirgotājiem, paziņojot par līguma izbeigšanu nenovēršamu un ārkārtas apstākļu dēļ, tiek sniegta iespēja piedāvāt kredītu vai aizstājošu komplekso ceļojumu tā vietā, lai veiktu direktīvā noteikto atlīdzināšanu pilnā apmērā, un ciktāl ar tiem tiek radīts šķērslis tam, lai patērētājam pilnībā tiktu atlīdzināti veiktie maksājumi minimālajā 18 mēnešu laikā, lai gan direktīvā ir paredzēts, ka šis maksājums jāveic termiņā, kas nepārsniedz 14 dienas pēc paziņojuma par līguma izbeigšanu;

- to apstrīdētajos lēmumos esot pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā, jo, pirmkārt, tie attiecas uz pārmērīgi ilgu laika posmu, kas pārsniedz ierobežojošo pasākumu laikposmu, otrkārt, ar tiem tiekot ieviests pārmērīgi ilgs termiņš, lai klienti varētu saņemt pilnīgu veikto maksājumu atlīdzinājumu, treškārt, ar tiem tiekot apdraudēta brīva konkurence vienotajā tirgū un direktīvas saskaņošanas mērķi, jo tie esot piemērojami vienīgi līgumiem, kas ir noslēgti saskaņā ar Francijas tiesībām, un, ceturtkārt, atkāpes ilgums vai tās sekas attiecībā uz patērētājiem un komplekso ceļojumu tirgu neesot nedz nepieciešamas, nedz pamatotas, nedz samērīgas ar pasākuma mērķi;

- [..]

Ar iebildumu rakstu, kas reģistrēts 2020. gada 12. oktobrī, ekonomikas, finanšu un ekonomikas atveseļošanas ministrs lūdz prasību noraidīt. Tas norāda, ka prasības pieteikuma pamati neesot pamatoti.

[..]

Ņemot vērā:

- Līgumu par Eiropas Savienības darbību, it īpaši tā 267. pantu;
- Direktīvu (ES) 2015/2302 (2015. gada 25. novembris);
- [..];
- [..];
- 2020. gada 23. marta Likumu Nr. 2010-290;
- [..];
- [..];

[..]

Tā kā:

- 1 *Union fédérale des consommateurs – Que choisir* un *Confédération consommation logement cadre de vie* pilnvaru pārsniegšanas dēļ lūdz atcelt 2020. gada 25. marta rīkojumu par atsevišķu tūrisma ceļojumu un uzturēšanās līgumu atcelšanas nenovēršamu vai ārkārtas apstākļu vai nepārvaramas varas gadījumā finanšu nosacījumiem, kā arī Juridiskās un administratīvās informācijas direkcijas 2020. gada 31. marta publikāciju “Koronavīruss: kādas ir jūsu tiesības brīvdienu atcelšanas gadījumā?”, kas publicēta tīmekļa vietnē “service-public.fr”, Konkurences, patēriņa un krāpšanas apkarošanas ģenerāldirektorāta 2020. gada 7. aprīļa “Jautājumus un atbildes” ar nosaukumu “Jauni noteikumi par atmaksāšanu tūrisma nozarē” un Ekonomikas un finanšu ministrijas un Valsts ieņēmumu ministrijas Juridisko lietu direkcijas 2020. gada 9. aprīļa vēstuli, kas publicētas ekonomikas un finanšu ministra tīmekļa vietnē. Jāuzskata, ka *Union fédérale des consommateurs – Que choisir* un *Confédération consommation logement cadre de vie* prasījumi ir vērsti pret 2020. gada 25. marta rīkojuma un 2020. gada 31. marta, 7. un 9. aprīļa publikāciju noteikumiem, ciktāl tie attiecas uz kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem.

[..]

- 2 [..]

Par pamatiem, kas attiecas uz iekšējo tiesiskumu:

- 3 Pirmkārt, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīvas par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 12. pantu: *“1. Dalībvalstis nodrošina, ka ceļotājs jebkurā laikā pirms kompleksā pakalpojuma sākuma var izbeigt kompleksā ceļojuma līgumu. Ja ceļotājs izbeidz kompleksā ceļojuma līgumu saskaņā ar šo punktu, ceļotājam var prasīt maksāt atbilstošu un pamatojamo izbeigšanas maksu organizatoram. Kompleksā ceļojuma līgumā var norādīt saprātīgas standarta izbeigšanas maksas, kuru apmērs ir atkarīgs no tā, cik ilgi pirms kompleksā pakalpojuma sākuma līgums izbeigts, un no gaidāmajiem izmaksu ietaupījumiem un ienākumiem no ceļojuma pakalpojumu alternatīvas izmantošanas. Ja standarta izbeigšanas maksas nav paredzētas, izbeigšanas maksas apmērs atbilst kompleksā pakalpojuma cenai, atskaitot izmaksu ietaupījumus un ienākumus no ceļojuma pakalpojumu alternatīvas izmantošanas. Pēc ceļotāja pieprasījuma organizators pamato izbeigšanas maksas apmēru. / 2. Neatkarīgi no 1. punkta, ceļotājam ir tiesības izbeigt kompleksā ceļojuma līgumu pirms kompleksā pakalpojuma sākuma, nemaksājot nekādu izbeigšanas maksu, ja galamērķa vietā vai tās tiešā tuvumā ir izveidojušies nenovēršami un ārkārtēji apstākļi, kas būtiski ietekmē kompleksā pakalpojuma sniegšanu vai kas būtiski ietekmē pasažieru pārvadāšanu uz galamērķi. Ja kompleksā ceļojuma līgums tiek izbeigts saskaņā ar šo punktu, ceļotājam ir tiesības uz pilnīgu visu tādu maksājumu atmaksu, kas veikti par komplekso pakalpojumu, bet nav tiesību saņemt papildu kompensāciju. / 3. Organizators var izbeigt kompleksā ceļojuma līgumu un pilnībā atmaksāt ceļotājam visus maksājumus, kas veikti par komplekso pakalpojumu, bet tam nav pienākuma maksāt papildu kompensāciju, ja: / a) cilvēku skaits, kas pieteikušies kompleksajam pakalpojumam, ir mazāks par minimālo skaitu, kas noteikts līgumā, un organizators paziņo ceļotājam par līguma izbeigšanu līgumā noteiktajā termiņā, bet ne vēlāk kā: / i) 20 dienas pirms kompleksā pakalpojuma sākuma, ja ceļojums ilgst vairāk nekā sešas dienas; / ii) septiņas dienas pirms kompleksā pakalpojuma sākuma, ja ceļojums ilgst no divām līdz sešām dienām; / iii) 48 stundas pirms kompleksā pakalpojuma sākuma, ja ceļojums ilgst mazāk nekā divas dienas; vai / b) organizators nespēj izpildīt līgumu nenovēršamu un ārkārtas apstākļu dēļ un bez nepamatotas kavēšanās paziņo ceļotājam par līguma izbeigšanu pirms kompleksā pakalpojuma sākuma. / 4. Organizators atmaksā visu, kas prasīts saskaņā ar 2. un 3. punktu, vai – attiecībā uz 1. punktu – atlīdzina visus maksājumus, ko veicis ceļotājs vai kas veikti ceļotāja vārdā par komplekso pakalpojumu, atskaitot atbilstošu izbeigšanas maksu. Šādas atmaksāšanas vai atlīdzināšanas ceļotājam veic bez nepamatotas kavēšanās un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 14 dienu laikā pēc kompleksā ceļojuma līguma izbeigšanas. / 5. Attiecībā uz ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem dalībvalstis savos tiesību aktos var paredzēt, ka ceļotājam ir tiesības 14 dienu laikā atteikties no kompleksā ceļojuma līguma, neminot nekādus iemeslus.”* No šīm tiesību normām tostarp izriet, ka kompleksa ceļojuma līguma izbeigšanas gadījumā pasažierim ir tiesības saņemt maksājumu par komplekso pakalpojumu atlīdzinājumu pilnā apmērā, vajadzības gadījumā atskaitot atbilstošu izbeigšanas maksu, četrpadsmit dienu laikā pēc līguma izbeigšanas.

- 4 Saskaņā ar šīs direktīvas 4. pantu: “[..] dalībvalstis savos valsts tiesību aktos nepatur spēkā vai neievieš noteikumus, kuri atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem noteikumiem, tostarp stingrākus vai mazāk stingrus noteikumus, kuri nodrošinātu ceļotājiem atšķirīgu aizsardzības līmeni.”
- 5 Otrkārt, apstrīdētais rīkojums tika pieņemts, pamatojoties uz pilnvarām, kas valdībai piešķirtas ar 2020. gada 23. marta steidzamības likuma 11. pantu, “*lai risinātu Covid-19 epidēmijas izplatīšanās ekonomiskās, finansiālās un sociālās sekas un to pasākumu sekas, kas veikti, lai ierobežotu šo izplatīšanos, un it īpaši, lai novērstu un ierobežotu fizisko un juridisko personu, kuras veic saimniecisko darbību, kā arī apvienību darbības izbeigšanu, kā arī tās ietekmi uz nodarbinātību*”. Tajā ir paredzēts, ka, ja ceļojumu un uzturēšanās tirdzniecības līgums tiek atcelts laikposmā no 2020. gada 1. marta līdz 2020. gada 15. septembrim, “organizētājs vai mazumtirgotājs visu veikto maksājumu atlīdzināšanas vietā var piedāvāt kredītu” par summu, kas ir vienlīdzīga ar visu maksājumu, kas veikti par atcelto līgumu, apmēru. Šis priekšlikums tiek izteikts ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā no dienas, kad paziņots par līguma atcelšanu. Tas ir derīgs 18 mēnešu garumā. Tikai pēc šī 18 mēnešu termiņa beigām un gadījumā, ja klients nepiekrīt saņemt pakalpojumu, kurš ir identisks vai līdzvērtīgs pakalpojumam, kas tika paredzēts atceltajā līgumā un kas klientam tika piedāvāts, pārdevējam ir pienākums atlīdzināt veiktos maksājumus pilnā apmērā.
- 6 No lietas materiāliem, it īpaši no ziņojuma Republikas prezidentam par šo rīkojumu, izriet, ka šie noteikumi tika pieņemti, lai saglabātu šajos noteikumos norādīto pakalpojumu sniedzēju naudas līdzekļus un maksāspēju situācijā, kad vairāk nekā 7000 ceļojumu un uzturēšanās uzņēmumi Francijā Covid-19 pandēmijas dēļ, kas vienlaicīgi skāra ne tikai Franciju un lielāko daļu Eiropas valstu, bet arī gandrīz visus kontinentus, saskārās ar iepriekš neredzētu pasūtīto pakalpojumu atcelšanas apmēru un gandrīz neesošiem jauniem pasūtījumiem, tādējādi atrodoties lielās grūtībās un situācijā, kad tūlītēja visu atcelto pakalpojumu atlīdzināšana, ņemot vērā šos apstākļus, varēja apdraudēt attiecīgos tirgus dalībniekus un, līdz ar to, iespējamību klientiem saņemt veikto maksājumu atlīdzināšanu. No lietas materiāliem arī izriet, ka Francijas pārdevēju vai piegādātāju izsniegto kredītu summa 2020. gada 15. septembrī, kad beidzās apstrīdētā rīkojuma piemērojamība, sasniedza 990 miljonus euro, kas atbilst 10 % no nozares apgrozījuma parastā gadā.
- 7 Apvienības-prasītājas norāda, ka ar apstrīdētā rīkojuma noteikumiem tiekot pārkāpts Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīvas par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 12. pants, kurā kompleksā ceļojuma līguma izbeigšanas gadījumā ir paredzētas ceļotāja tiesības saņemt visu šī līguma ietvaros veikto maksājumu atmaksu četrpadsmit dienu laikā pēc līguma izbeigšanas, un tas apdraudot brīvu konkurenci vienotajā tirgū un direktīvas saskaņošanas mērķi.
- 8 Atbilde uz šiem pamatiem ir atkarīga no tā, vai, pirmkārt, Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīvas par kompleksiem ceļojumiem un

saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 12. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka līguma izbeigšanas gadījumā kompleksā ceļojuma organizētājam ir noteikts pienākums atlīdzināt naudā visus maksājumus, kas veikti par komplekso pakalpojumu, vai kā tāds, ar kuru ir atļauts veikt līdzvērtīgu atlīdzinājumu, it īpaši kredīta par summu, kas atbilst veiktā maksājuma apmēram, veidā; otrkārt, gadījumā, ja šie atlīdzinājumi ir jāsaprot kā atlīdzinājumi naudā, vai ar Covid-19 epidēmiju saistītā veselības krīze un tās sekas uz ceļojumu uzņēmumiem, kuri, ņemot vērā šīs pandēmijas, kuru par tādu ir atzinusi Pasaules Veselības organizācija, ārkārtējās sekas, šī fakta dēļ ir cietuši ārkārtēju apgrozījuma samazināšanos, ko var novērtēt apmērā no 50 % līdz 80 %, un komplekso ceļojumu organizētāju gadījumā tie Francijā nodarbina 30 000 darbiniekus ar apgrozījumu gandrīz 11 miljardu euro apmērā, var pamatot, un, ja jā, tad ar kādiem nosacījumiem un ierobežojumiem, īslaicīgu atkāpi no organizētājam noteiktā pienākuma atlīdzināt ceļotājam saistībā ar komplekso pakalpojumu veiktos maksājumus pilnā apmērā četrpadsmit dienu laikā pēc līguma izbeigšanas, kas paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīvas par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 12. panta 4. punktā; visbeidzot, gadījumā, ja uz iepriekšējo jautājumu tiek atbildēts noliedzīgi, vai tikko atgādinātajos apstākļos ir iespējams mainīt laikā sekas lēmumam, ar kuru atcelts iekšēja tiesību akta teksts, kas ir pretrunā Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīvas par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 12. panta 4. punktam.

- 9 Šiem jautājumiem ir noteicoša nozīme nolēmuma pieņemšanai *Conseil d'Etat* (Valsts padome) izskatāmajā lietā. Tie rada nopietnas grūtības. Līdz ar to saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu ir jāvērsas Eiropas Savienības Tiesā un līdz nolēmuma pieņemšanai šajā tiesā ir jāaptur tiesvedība par *Union fédérale des consommateurs – Que choisir* un *Confédération consommation logement cadre de vie* iesniegto prasības pieteikumu.

N O L Ē M J:

1. pants: Apturēt tiesvedību par *Union fédérale des consommateurs – Que choisir* un *Confédération consommation logement cadre de vie* iesniegto prasības pieteikumu līdz brīdim, kad Eiropas Savienības Tiesa sniegs nolēmumu par šādiem jautājumiem:

1 - Vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīvas par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 12. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka līguma izbeigšanas gadījumā kompleksā ceļojuma organizētājam ir noteikts pienākums atlīdzināt naudā visus maksājumus, kas veikti par komplekso pakalpojumu, vai kā tāds, ar kuru ir atļauts veikt līdzvērtīgu atlīdzinājumu, it īpaši kredīta par summu, kas atbilst veiktā maksājuma apmēram, veidā?

2 - Vai gadījumā, ja šie atlīdzinājumi ir jāsaprot kā atlīdzinājumi naudā, ar Covid-19 epidēmiju saistītā veselības krīze un tās sekas uz ceļojumu

uzņēmumiem, kuri šīs krīzes dēļ ir cietuši ārkārtēju apgrozījuma samazināšanos, ko var novērtēt apmērā no 50 % līdz 80 %, un kuri atspoguļo 7 % no Francijas iekšzemes kopprodukta, un komplekso ceļojumu organizētāju gadījumā tie Francijā nodarbina 30 000 darbiniekus ar apgrozījumu gandrīz 11 miljardu EUR apmērā, var pamatot, un, ja jā, tad ar kādiem nosacījumiem un ierobežojumiem, īslaicīgu atkāpi no organizētājam noteiktā pienākuma atlīdzināt ceļotājam saistībā ar komplekso pakalpojumu veiktos maksājumus pilnā apmērā četrpadsmit dienu laikā pēc līguma izbeigšanas, kas paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīvas par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 12. panta 4. punktā?

3 - Vai gadījumā, ja uz iepriekšējo jautājumu tiek atbildēts noliedzoši, tikko atgādinātajos apstākļos ir iespējams mainīt laikā sekas lēmumam, ar kuru atcelts iekšēja tiesību akta teksts, kas ir pretrunā Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīvas par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 12. panta 4. punktam?

[..]